

- nás nezakotvil kvůli národnímu obrození
- hlavní znaky:
  - národní idea
  - kult lidu (jednoduchá díla; pochopení všemi)
  - ovlivněno sbíráním lidové a ohlasové poezie
  - poetický jazyk
- výtka, že neměl výchovnou funkci
- básníci u nás nebyli tolik svobodní oproti Anglii, nikdo jim jejich díla nechtěl vydávat
- hlavně se využívala básnická povídka, pohádky; dramatické báchorky; balady, mýty z české minulosti
- představitelé: K. H. **Mácha**, V. B. **Nebeský**, K. **Sabina**, J. V. **Frič**
- témata:
  - **příroda** – téměř každé dílo „podbarveno“ přírodou – pomocí metafor
  - **poutník** – sám autor je často poutníkem do míst nějak zajímavých
  - **hrad** – ve vztahu s českou minulostí
  - **hrdina** – a) často výjimečný jedinec (dokonalý nebo na okraji společnosti) b) prostý opravdový člověk (vytvoření idyly)
  - **česká vesnice** – pokud vykreslována, tak idylicky
  - **česká minulost** – také časté téma

Karel Hynek Mácha

- pochází z chudých poměrů; měl německé vzdělání – Novoměstské gymnázium; poté práva
- v počátcích psal německy, později šel v myšlenkách Jungmanna
- hodně cestoval po Čechách, psal ohlasovou poezii
- na Malé straně nastoupil do ochotnického divadla, kde se seznámil s Lori Šomkovou
- české kultuře hodně vytýkal, že je pasivní a málo radikální
- jeho ostatky byly v r. 1939 převezeny na Vyšehrad
- zkoušel psát i vlasteneckou poezii
- měl zvláštní postoj k historické tvorbě (netrval na věrohodnosti)
- inspirací mu byl Byron – ohlasem na Byrona je dílo **MNICH**
- hned po vydání jeho děl se strhla velká kritika, jen K. Sabina se postavil na jeho stranu

MÁJ (1834)

- vydáno o 2 roky později vlastním nákladem – 600 exemplářů; dochovalo se 30
- cenzurou prošlo jako výchovné dílo
- po jeho smrti náklad obstarával Karel Sabina
- 4 zpěvy a 2 intermezza
- 1. zpěv** – Jarmila se dozvídá o vraždě jejího svůdce Vilémem. Jenže svůdce je zároveň jeho otcem, což ale Vilém nevěděl. Je odsouzen jako otcovrah k trestu smrti
- 2. zpěv** – Ve věznicí; Vilém zpytuje svědomí, víc je smutný z toho, že bude popraven, než že zabil
- Intermezzo** – requiem za mrtvého - Příroda a sbor duchů připravují pro Viléma slavný pohřeb.
- 3. zpěv** – májové jitro; nastupuje poprava. V lidech nastupuje spíš soucit s ním. Vilém se loučí s přírodou, vlastí... Posílá pozdrav své milé
- Intermezzo** – Vilémovi druzi naříkají nad smrtí svého vůdce.
- 4. zpěv** – retrospektiva – na místo popravy přichází poutník **Hynek** (sám Mácha jako vypravěč) a přirovnává se k Vilémovi, lituje jeho smrti

Závěr – „Bez konce láska je, zklamaná láska má“

Základním metrem Máje je jamb.

Dílo obsahuje velké množství metafor, časté řetězce oxymór („...zbertěné harfy tón, ztrhané strůny zvuk, zašlého věku děj, umřelé hvězdy svit, zašlé bludice pouť, mrtvé milenky cit...“).

Hojné jsou básnické přívlastky, spojování protikladných představ, kontrastů (*světlo/tma, život/smrt*), kombinace barev („*růžové nebe, modré mlhy*“), vyjádření pohybu a napětí

dynamickými slovesy (*zasvítnuto*), metafory (*bledá tvář luny*), metonymie (*hrdliččin zval ku lásce hlas*), inverze (*jak holoubátko sněhobílé*), gradace (*rychlý to člunek, blíže a blíže*).

POUŤ KRKONOŠSKÁ - básnická próza

Poutník se prochází po Krkonoších a vystupuje na Sněžku. Jednou v roce se tam objevují mrtví mniši, nabízí jim možnost vrátit se mezi živé. Oni odmítají...

KŘIVOKLÁT – historická próza; 1. Díl zamýšlené tetralogie, časově umístěno do období Václava IV.

CIKÁNI (1836)

Starý cikán zabije svého nepřítele (svůdce své milenky) a je popraven. Popisuje se zde rodina cikánů, právě když je popraven.

BRATROVRAH – divadelní hra

Karel Sabina

- nemanželské dítě; vyrůstal v chudobě; vyučil se zedníkem
- chtěl hodně studovat – dostal se na gymnázium (už v této době sledován tajnou policií – sympatizoval s polským povstáním)
- odešel učit do Vídně, ale za protirakouské myšlenky musel odejít zpět do Prahy
- odsouzen za vlastizradu, na základě amnestie propuštěn, ale stále pod dohledem policie
- musel odejít ze země – nemohl nikde pracovat... neslo se to už s ním
- pokusil se obhájit, ale neměl už důvěru
- novinář, redigoval různé časopisy
- libretista – napsal libreta: **PRODANÁ NEVĚSTA, BRANIBOŘI V ČECHÁCH**
- překládal z aj, nj, ru
- kvalitní literární kritik

OŽIVENÉ HROBY – próza; osobní zážitky z vězení, kde strávil několik let; forma rozmluv několika vězňů

- pohled na jednu věc očima různých lidí; za tuto knihu označen za zrádce

Josef Václav Frič

- pochází z dobré rodiny; cestoval; velký organizátor
- odsouzen za velezradu, několikrát zatčen...; nakonec Čechy raději opouští
- spolupracoval na almanachu **LADA NIOLA**

Václav Bolemír Nebeský

- psal básně; velký pesimista
- kamarád B. Němcové

Protichůdci – básnická povídka – vzniklo v návaznosti na Máchův Máj, Nebeský dává v básnické konfrontaci zvítězit tomu, který v souladu s duchem dějin pomáhá orientovat svět na cestu pokroku.

